

Форма № 09/18

Затверджена рішенням вченої ради ІДГУ
від 30.08.2018 р., протокол № 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА, СЛОВ'ЯНСЬКИХ МОВ ТА
СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОСІЙСЬКА ЛІТЕРАТУРА ХХ СТ.

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 014 Середня освіта (014.02 Мова і література (із зазначенням мови))
(код і назва спеціальності)

освітня програма Середня освіта: мова і література (російська)
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

доц. Савоськіна Т.О.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загального мовознавства,
слов'янських мов та світової літератури
протокол № 4 від 30.08.2018р.
Завідувач кафедри
д.філол.н.,
проф. Шевчук Т.С.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету

к.філол.н., доц. Четверікова О.Р.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: доцент кафедри загального мовознавства,
слов'янських мов та світової літератури Кискін О.М.

Рецензенти програми: к.філол.н., доц. Савоськіна Т.О.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	<i>Лекції:</i>	
	24	-
Модулів:	<i>Практичні заняття:</i>	
Загальна кількість годин: 120	24	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 4	<i>Лабораторні заняття:</i>	
	-	-
Семестр: 7-8	<i>Семінарські заняття:</i>	
	-	-
Тижневе навантаження (год.):	<i>Консультації:</i>	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 4	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська, російська	<i>Самостійна робота:</i>	
	72	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни: вивчення навчальної дисципліни є історико-літературний процес та твори російської літератури к. XIX – к. XX ст. та історія їх виникнення.

Метою вивчення дисципліни є:

- оволодіння теоретичними поняттями, пов'язаними зі специфікою та історією створення текстів, світоглядом і естетичними уявленнями епохи, системою жанрів російської літератури;
- знання змісту певного кола найбільш значних творів, своєрідності епохи їх написання, жанрової специфіки, місця в історико-літературному процесі;
- створення уявлень про закономірності й особливості розвитку літератури в цілому і в окремі періоди, про зв'язки творів з фольклором і літературами інших країн.

Передумови для вивчення дисципліни.

Програма орієнтована на те, що студенти вже вивчили курс теорії літератури, а також основ педагогіки і психології дітей шкільного віку. Отримані знання з основ літературознавства необхідні для придбання студентами факультету іноземних мов навичок аналізу художніх творів, оцінки творчості письменника або певного етапу в розвитку дитячої літератури. Без теоретико-літературних знань не може відбутися повноцінний вчитель. Відсутність теоретико-літературних знань призведе до того, що студент (в майбутньому вчитель) зможе оперувати тільки одиничними фактами.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна «Російська література XX ст.» знаходиться в тісному зв'язку з вивченням інших дисциплін вузівської програми, таких як: «Давньоруська література», «Вступ до літературознавства», «Усна народна творчість», «Історія російської літературної мови», «Філософія», «Історія зарубіжної літератури» та ін.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. **Знання:** основні теоретичні поняття, пов'язані зі специфікою епохи, історією створення текстів; зміст найбільш значних творів, своєрідність епохи їх написання,

жанрову специфіку, місце в історико-літературному процесі; закономірності та особливості розвитку літератури.

2. *Уміння*: аналізувати сюжет та композицію творів, систему образів, жанрову специфіку; аналізувати словесно-стилістичні засоби творів, визначати їх місце в системі та історії розвитку жанрів; поєднувати читання художніх творів із вивченням учбової та дослідницької літератури
3. *Комунікація*: уміння володіти жанрами усного, публічного, монологічного мовлення та культурою діалогічного професійного спілкування. Уміти вести дискусію аргументувати свою думку, толерантно відноситись до іншої точки зору
4. *Автономність та відповідальність*: спроможність виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність при виконанні функціональних обов'язків.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Практичні	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Загальна характеристика російської літератури 1920- 1950 рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	Літературні групи 1920-х рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	Науково-фантастична література 1920-1930-х рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	Сатирична література 1920-1930 рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
5.	Історичний роман 1920-1940 рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Літературний герой 1920-х рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	Проза 1920-1950-х рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Поезія 1920-1950 рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	Драматургія 1920-1950-х рр.	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	Творчість Є. Шварца.	4	2	2			2	-	-	-	-	-	-	-	-
11.	Література російського зарубіжжя (1920-1950).	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
12.	Літературна творчість молодого покоління емігрантів	4	2	2			6	-	-	-	-	-	-	-	-
Проміжний контроль							4	-	-	-	-	-	-	-	-
Підсумковий контроль залік								-	-	-	-	-	-	-	-
Разом:		48	24	24			72	-	-	-	-	-	-	-	-

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Загальна характеристика російської літератури 1920-1950 рр.

Зв'язок літературного процесу з суспільно-історичним процесом. Вплив політичної, філософської, релігійної і естетичної думки на розвиток російської літератури ХХ століття.

Принципи періодизації. Основні етапи історії російської літератури першої половини ХХ століття. «Два потоку» російської літератури: література СРСР і російського зарубіжжя.

Літературні групи і об'єднання 1920-х рр. в СРСР. Позиції журналів «На посту», «На літературному посту», «Червона Новина», «Новий світ», «Преса й революція», «Земля Радянська». Пріоритетні теми в літературі 1920-х рр. концепція нового світу і нової людини. Формальна школа. Літературна політика партії в 1920-і – 1930-і рр. Розпуск літературних об'єднань.

Перший з'їзд письменників. Соціалістичний реалізм. Доля журналу «Літературний критик». Теоретичні концепції «вопрекистов». Репресії 1930-х рр. і літературні долі письменників.

Література СРСР в роки Вов. Основні теми. Принципи патріотизму і народності в освітленні війни. Критика і дискусії про хибну патетику та естетизацію війни («Ленінградська історія» К. Паустовського), про публікації в ж. «Жовтень» «Перед сходом сонця» М. Зоценко, про п'єсу О. Корнійчука «Фронт» та ін. Нормативність в естетиці 1940-х – 1950-х рр. Принцип уніфікації. Постанова ЦК «Про журнали «Звезда» і «Ленінград». Другий з'їзд Спілки письменників.

Тема 2. Літературні групи 1920-х рр.

Літературні групи і об'єднання 1920-х рр. в СРСР, їх філософські, політичні та естетичні платформи. Пролеткульт, «Кузня», «Жовтень», РАПП, «скіфи», конструктивісти, і др. Поняття «попутчики», внутрішні емігранти. ЛЕФ. Роль В. Маяковського в створенні і діяльності групи. «Серапіонові брати», естетичні принципи, формалістка школа. Всеросійське товариство селянських письменників, «неокрестьянські» письменники, імажиністи. Доля представників цих груп. ОБЕРІУ. Творчість Д. Хармса, О.Введенського, М. Заболоцького. «Перевал», естетичні принципи і доля представників групи.

Розпуск РАПП та інших літературних об'єднань. Перший з'їзд письменників.

Тема 3. Науково-фантастична література 1920-1930-х рр.

Розвиток науково-технічного процесу. Відкриття Ціолковського та ін. Вплив Жуль Верна і Герберта Уеллса на російських письменників-фантастів 1920-х рр. Мрії про майбутнє в фантастико-утопічних творах 1920-1930-х рр.

Основні теми творів наукової фантастики: омолодження і анабіоз («Голова професора Доуеля» О.Беляєва, «Повернута молодість» М. Зоценко, «Собаче серце» М. Булгакова); освоєння космосу («Аеліта» О. Толстого, «Зірка КЕЦ» О.Беляєва); освоєння океану («Підводні землероби» О.Беляєва).

Принципи створення науково-фантастичного твору. Проблематика науково-фантастичних творів. Творчість Олександра Беляєва. Його вклад в розвиток вітчизняної фантастики.

Тема 4. Сатирична література 1920-1930 рр.

Масове видання сатиричних періодичних видань. Інтенсивний розвиток фейлетоністики. Фейлетони В.Катаєва, М.Кольцова, М.Булгакова та ін. Проблема створення великих сатиричних творів.

Сатирична повість, її авантюрно-пригодницькі та фантастичні сюжети («Дьяволиада», «Собаче серце» М. Булгакова, «Пригода Невзорова, або Ібікус» О. Толстого, «Розтратники» В.Катаєва, «Місто Градів» А.Платонова, «Сентиментальні повісті» М.Зоценко). Використання західних традицій при створенні роману. Сатиричні романи І.Ільфа та Є.Петрова. Остап Бендер – герой авантюризм.

Розвиток віршованої сатири (В.Маяковський, Д.Бедного, С.Маршак і ін.). Жанрова різноманітність. Полеміка про сатиричну літературу 1928-1930-х рр.

Тема 5. Історичний роман 1920-1940 рр.

Дослідження історії революції («Разін Степан» А.Чаплигіна, «Одягнені каменем» О.Форш). Інтерес письменників до зображення видатних революціонерів і народних рухів минулого: трилогія О.Форш «Радищев», історичне оповідання В.Шіщкова «Омелья Пугачов». Твори військово-історичної теми «Севастопольська жнива» С.Сергеев-Ценського та ін.

Зображення народу як основний творчої сили історії. Тема народної боротьби за національну незалежність Росії і зміцнення державності в романі О. Толстого «Петро І».

Морально-філософські проблеми в романах Ю.Тинянова «Кюхля», «Смерть Вазір-Мухтара», «Пушкін». Проблема взаємозв'язку історії та сучасності в історичній прозі.

Історична проза Вов, її мобілізуюче значення, патріотичний пафос, переважання військової теми. Зображення військових традицій і подвигу російського народу в романах В.Яна «Батий», С.Голубова «Багратіон», С.Сергеева-Ценського «Брусилівський прорив», А.Степанова «Порт-Артур». Історична проза повоєнних років («Степан Разін» С.Злобіна, «Росія молода» Ю. Германа).

Тема 6. Літературний герой 1920-х рр. та соцреалізм.

Створення нового (позитивного) героя в літературі. Герой-маса в творах 20-х рр. («Падіння Даіра» А.Малишкіна, «Партизанські повісті» Вс.Іванова, «Залізний потік» О.Серафимовича.). Створення умовного узагальнено-поетичного образу народного життя. Узагальнений образ народу, героїчні характери, багатоголосся. Негативне уявлення про героя-масі («Голий рік» Б. Пильняк, «Аеліта» О. Толстого, «Ми» Є. Замятіна).

Герой-інтелігент. Залежність його долі від ставлення до революційних подій. Повісті про інтелігенцію в революції «У глухому куті» В.Вересаєва, «Мирская чаша» М.Пришвина, «Сентиментальна подорож» В. Шкловського. Тема духовного самовизначення особистості і доля традиційного гуманістичного свідомості в революційну епоху в романі «Міста і роки» К. Федін. «Заздрість» Ю. Олеші в контексті дискусій 1920-х рр. про особу. Ковалер – художній феномен Олеші. Проблема жанру.

Соціалістичний реалізм: політичні та естетичні принципи, історія виникнення. Соцреалізм в творчості О. Серафимовича, Д. Фурманова, О. Фадєєва, М.Островського та ін. Дискусії про нову людину. Теорія безконфліктності. Твори соцреалізму 1940-1950-х рр. Нормативність і уніфікація.

Дискусія про позитивного героя і теорії безконфліктності. «Кавалер Червоної Зірки» Бабаєвського. Сучасні оцінки соцреалізму.

Тема 7. Проза 1920-1950-х рр..

Роман «Голий рік» Б.Пильняка – перша велика спроба освоєння сучасного матеріалу, прийом «змішаних планів», стиль. Героїко-романтичні романи Д. Фурманова «Чапаєв» і А.Фадєєва «Розгром». Реалістична основа оповідання.

Філософський роман 1920-1940-х рр. Романи М.Пришвина, А. Платонова, Л. Леонова, С.Кличкова, М.Булгакова. Філософська проблематика в антиутопіях Е.Замятіна «Ми», Я.Окунева «Грядущий світ» і утопії А. Богданова «Червона Зірка». Морально-філософська проблематика романів О. Гріна «Блискучий світ» і «Та, що біжить по хвилях».

«Виробничий роман». «Роман виховання». Публіцистичний роман І.Еренбурга. «Роман з 14 ключем» 1920-1930-х рр. («Цапина пісню» К.Вагінова, «Скандаліст, або вечора на Василівському острові» В.Каверіна, «Любов без любові» і «Відкритий дім» Р.Івнева, «Божевільний корабель» О.Форш, «Театральний роман» М. Булгакова).

Роман-епопея М.Шолохова «Тихий Дон». Традиції російської класичної епопеї. Життя народу, історія родини і доля окремої особистості. Поліфонія в романі епопеї. Трилогія А.Толстого «Ходіння по муках». «Народна» епопея А.Веселовського «Росія, кров'ю вмига». Епопея на історичні теми. «Життя Кліма Самгіна» М. Горького.

Повість. Роль середньої епічної форми в прозі 1920-х рр. Проблемно-тематичне та жанрове різноманіття повісті. Психологічна повість, її жанрово-тематичні різновиди.

Розповідь. Сюжетні розповіді М. Тихонова, М. Шолохова, О. Гріна та ін. Роль гротеску в оповіданні (Ю.Тинянов, М.Булгаков, А.Платонов, И.Бабель). Сказ і характерологічні відкриття М.Зоценко «Розповіді Назара Ілліча, пана Синебрюхова», І. Бабеля «Одеські розповіді», «Конармия»; М.Шолохова «Донські розповіді». Тенденція до циклізації малої епічної форми (цикли оповідань Вс. Іванова, Л. Леонова, К. Федина, О. Гріна).

Проза Ввв. Публіцистика та нариси А.Толстого, Л.Леонова, І.Еренбурга, розповіді М.Шолохова, М. Тихонова та ін. Досвід епічного висвітлення війни в повістях і романах військових років («Волоколамське шосе» А. Бека, «Дні і ночі» К. Симонова, «Вони билися за

Батьківщину» М.Шолохова, «Молода гвардія» О. Фадєєва). Повоєнні повісті про війну («В окопах Сталінграда» В. Некрасова, «Спутники» В. Панової, «Зірка» Е.Казакевича).

Тема 8. Поезія 1920-1950 рр.

Доля символізму, футуризму і акмеїзму. Пролетарська і селянська поезія. Поетичний авангард в поезії (Д.Хармс, А.Веденській, Н.Олейніков). Творча еволюція М. Заболоцького. Поетичний епос. Масова поезія 1930-х рр. (М. Ісаковський, В.Лебедєв-Кумач, А.Сурков, М. Светлов). Романтичні тенденції в поезії 1930-х рр.

Кризовий стан лірики в умовах радянської дійсності і його відображення в творчості А. Ахматової, Б. Пастернака, О. Мандельштама.

Поезія періоду ВВв та післявоєнна поезія. Складність і суперечливість поетичного розвитку післявоєнних років. Шкода, принесений поезії догматичної критикою, несправедливі нападки на твори А. Ахматової, Н.Асєєва, Л.Мартінова, І.Ісаковського, С.Орлова і ін. Ознаки поновлення, що намітилися в поезії до середини 1950-х рр.

Тема 9. Драматургія 1920-1950-х рр.

Драматургія на початку періоду. Театр, пов'язаний з масовими театралізованими святами («Містерія-буф» В. Маяковського та ін.). Агіттеатр, його жанри.

Становлення героїко-революційної драми («Любов Ярова» Треньова, «Бронепоезд 14-69» Вс.Іванова, «Розлом» Б. Лавренєва). Соціально-психологічна драма і складні шляхи її становлення. («Дні Турбіних», «Біг» М.Булгакова). Комедія. Художні досягнення сатиричної комедіографії. Побутова комедія («Розтратники» В. Катаєва, «Повітряний піро» Б.Романова). Умовні форми в сатиричній комедіографії, п'єси М.Булгакова, В.Маяковського. Занепад сатиричної комедії (удача – «Звичайна людина» Л.Леонова). Витіснення сатиричної комедії іншими жанрами: ліричною комедією («Двадцять років потому» М. Светлова). комедією-водевілем («Чужий дитина» В.Шкваркіна), комедією-казкою («Тінь» Є. Шварца).

Вс. Мейєрхольд і театральні пошуки 1920-х початку 1930-х рр. Публіцистичні п'єси А.Афіногенова початку 1930-х рр. («Дивак», «Страх», «Брехня»). Трагічне і героїчне в «Оптимістична трагедія» Вс. Вишневецького. Згасання героїчної драми як жанру. Соціально-філософська драма (п'єси М.Горького, Л.Леонова, А. Платонова).

Проблема особистості і народу в історичній драмі (дві редакції «Петра Першого» О.Толстого, «Лицар Іоанн» І.Сельвінського). Досягнення історико-біографічної драматургії: «Кабала святош» (Мольєр), «Останні дні» (Пушкін) М.Булгакова, «Рембрандт» Д.Кедріна. Тема військового подвигу, слави російської зброї в історичній драматургії («Полководець Суворов» І.Бахтерева і А.Разумовського, «Фельдмаршал Кутузов» В. Соловійова та ін.).

Драматургія ВВв. Драматичний триптих 1942 року – «Російські люди» К. Симонова, «Навала» Л. Леонова, «Фронт» О. Корнійчука. Героїчні мотиви в драматургії воєнних років («Пастка» Л.Леонова, «Брандербургські ворота» М. Светлова). Психологічна драма («Офіцер флоту» А.Крона, 1-а редакція «Вічно живих» В. Розова, «Метелиця» В. Пановой. Історична драма воєнних років. Діалогія А.Толстого про Івана Грозного, віршовані трагедії І.Сельвінського. Проблема художньої правди в зображенні історичного минулого.

Тема 10. Стан драматургії в другій половині 1940-х рр. – початку 1950-х рр. розробка актуальних морально психологічних колізій матеріалі недавнього військового минулого. Становлення вітчизняної кінодраматургії. Героїко-трагічний сценарій О.Довженка «Україна в огні» (1943), вперше звучать мотиви, що протистоять атмосфері культу особи.

Тема 11. Література російського зарубіжжя (1920-1950).

Російська зарубіжна література як частина російської національної культури ХХ століття. Література на різних етапах історії російської еміграції ХХ століття. Зв'язок з культурою Срібного віку і західноєвропейськими літературами. Традиційне і новаторське в літературі російського зарубіжжя. Періодизація літературного процесу. Центри російської розселення: Берлін, Париж, Прага, Варшава, Софія, Прибалтика, Белград, Харбін. Вивчення літератури російського зарубіжжя в російській і західному літературознавстві.

Література 20-30-х рр. Літературні видавництва і російське книжкове справа (журнал «Бесіда» (1923-1925), газета «Напередодні» (1922-1924), «Останні Новини», «Відродження», «Сучасні Записки»). Берлінський «Будинок літераторів», виникнення перших літературних

організацій. Спроба осмислення літератури російського зарубіжжя як самостійної гілки російської культури.

Літературні об'єднання, гуртки, салони Парижа. Суспільно-літературний салон Мережковських «Зелена Лампа». Полеміка на його зборах про «ідеї» і «художності» в літературі (виступи З. Гіппіус, Г. Адамовича, Вл. Ходасевича). Журнал «верст». Євразійська орієнтація журналу. Літературно-мистецька платформа. Спроби об'єднання письменників російського зарубіжжя. Освіта «Спілки письменників і журналістів» (1920). Всемігрантській письменницький з'їзд в Белграді в 1928 р Створення російської видавничої комісії. Видання серії «Руської бібліотеки».

Війна і література російського зарубіжжя. Передвоєнний відчуття наближення катастрофи. Повернення в Росію А.И.Куприна, М.І. Цветаєвої. Війна і кінець літератури «російської Європи». Припинення видання російських літературних журналів, закриття газет.

Ідейні розбіжності щодо письменників до війни. Прогерманської позиція Д.С.Мережковського, І.Д.Сургучева. Участь російських літераторів у війні (Г.А.Адамович, В.Варшавський) та французькою русі Опору (В. Андрєєв, Б.Вільде, Д.Кнута і ін.). Трагічні долі Матері Марії, І.Фондамінського, Ю.Фельзена, Р.Блох, М.Горліна, Ю.Мандельштама. Переїзд в США М.А.Алданова, В.В. Набокова, Р.Б.Гуля, В.С.Яновського і ін.

Літературна діяльність письменників старшого покоління. Теми Росії і революції, долі російської та європейської цивілізації. Тема емігрантського побуту. Пам'ять як одна з основних художніх категорій творчості письменників старшого покоління. Розвиток нових жанрових форм: автобіографічного роману про минуле, щоденникової прози, що поєднує епічне оповідання з лірикою, беллетризованої біографії (творчість Б.Зайцева, Вл.Ходасевича, І. Буніна та ін.)

Тема 12. Літературна творчість молодого покоління емігрантів.

Вступ в літературу письменників молодшого покоління – «дітей еміграції». Поняття «непоміченого покоління». Відштовхування молодих від суспільно-політичного досвіду старших. Нові ідейні течії, літературні об'єднання.

«Палата поетів» (Париж): В.Парнах, М.Талья, Г.Евангулов, С.Шаршун, А.Гінгер. освоєння традицій поетичного модернізму 10-х рр. Подолання футуристичного експериментаторства, пошук художніх засобів для вираження нового світовідчуття. Ліричний герой, кричущий «в порожнечу про самотність, про жінок, про хліб».

«Паризька нота» як позначення стилю поезії «російського Монпарнаса» і переважаючого настрою в ліриці «літературної молоді» в середині 1920-1930-х рр.

Неокласицистичної тенденції в творчості поетів групи «Перехрестя», (Париж, Белград). (Ю.Терапіано, Г.Раєвській, Д.Кнута, Ю.Мандельштам).

Експресіоністські шукання учасників «Кочовища» (Париж). (В. Андрєєв, А.Гінгер, А.Прісманов), Паризький «Скит поетів» в протистоянні ліриці «паризької ноти». Відсутність ідейно-стильової єдності. Імажиністської образність в поезії А.Головіним. Сюрреалістичні експерименти В.Лебедева.

«Гурток поетів» в Берліні і його зв'язок з паризької поезією. Поезія Н.Оцуа, Р.Блох, С.Прегель.

Неокласицистские тенденції в поезії І.Голєніщева-Кутузова і Е.Таубер (Белград). Росія і «біла мрія» в ліриці І.Савіна, А.Гессена (Фінляндія), А.Несмелова (Китай).

«Числа» (1930-1934) – літературно-художній журнал, який об'єднав молодих прозаїків і поетів різних творчих орієнтацій на основі «нового світогляду». Роль в цьому Н. А. Оцуа як редактора журналу. Спроба обґрунтування їм нової літературної течії – «персоналізм».

Загострення суперечок про відносини «гілок» російської літератури. Дискусії про «нову літературу». Полеміка 1926-1933 рр. про російську літературу в іншомовному середовищі (В.Ходасевич, Г. Адамович, З.Гіппіус, А. Бем, М.Слонім, М.Цетлін і ін.). Спори 1930-х рр. (Проблема тематики нової прози, етико-естетичних пошуків, шляхів розвитку літератури нового покоління в виступах Г.Федотова, М.Алданова, Г.Газданова, В.Варшавський).

5.2. Тематика практичних занять.

Тема № 1. Творчість В. Маяковського.

Тема № 2. Творчість С. Єсеніна.

Тема № 3. Сатиричні романи І. Ільфа та Є. Петрова.

Тема № 4. Поетичний світ Г. Ахматової.

Тема № 5. Творчість М. Булгакова.

Тема № 6. Творчість Б. Пастернака.

Тема № 7. Драматургія Є. Шварца.

Тема № 8. Роман Є. Замятіна «Ми».

Тема № 9. Творчість І. Буніна.

Тема № 10. Творчість В. Набокова-поета.

Тема № 11. Творчість В. Набокова-прозаїка.

Тема № 12. Творчість поетів 60-70-х.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Читання художніх текстів	8	Рукопис читацького щоденника
2.	Конспектування статей, робіт.	8	Рукопис конспекту першоджерел
3	Підготовка доповідей, рефератів за однією з тем	8	Рукопис доповіді, реферату
4.	Підготовка портфоліо	8	Рукопис портфоліо
5.	Підготовка бібліографічних списків з основних розділів курсу;	8	Рукопис бібліографічних списків
6.	Складання різного типу коментарів , аналізів	8	Рукопис тез коментарів, аналізів
7.	Підготовка до усного опитування	8	Рукопис питань до усного опитування
8.	Підготовка презентацій.	8	План-конспект презентації
9.	Ведення словника термінів	8	Рукопис словника термінів
	Разом	72	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

1. Читання і аналіз програмних текстів художньої літератури.
2. Аналіз явищ літературного процесу.
3. Ознайомлення з основними видами і прийомами літературознавчого аналізу.
4. Ознайомлення з основними термінологічними поняттями курсу.
5. Ознайомлення з працями провідних фахівців літературознавства.
6. Робота над темами, винесеними для самостійного вивчення.
7. Складання таблиць і схем. Конспектів літературно-критичних статей і художніх текстів

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* практичні заняття.

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.

6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання: оцінювання під час аудиторних занять: ведення конспекту лекцій, підготовка та відповідь на практичних

заняттях. Оцінювання роботи на практичних заняттях здійснюється за шкалою від «0» до «5».

Засоби діагностики результатів навчання дисципліни.

Завдання поточного контролю:

- ведення конспекту лекцій – оцінювання роботи, в залежності від щільності та систематичності записів, здійснюється за шкалою від «0» до «5»;
- підготовка та відповідь на практичних заняттях – оцінювання роботи на практичних заняттях здійснюється за шкалою від «0» до «5»;
- стандартизовані тести:

Назвіть ім'я цього талановитого поета. У 70-і роки був вигнаний з Росії і емігрував до Америки. Один з наймолодших лауреатів Нобелівської премії з літератури:

- а) Рождественській;
- б) Пастернак;
- в) Вознесенський;
- г) Бродський.

Кожен вид роботи фіксується у відповідній графі академічного журналу з обов'язковим позначенням виду роботи та дати проведення. Кількість балів, отриманих студентом за поточний контроль, виставляється викладачем у відповідній графі академічного журналу до проведення проміжного контролю. Результати поточного контролю мають бути внесені до відомості обліку успішності здобувачів вищої освіти до початку екзаменаційної сесії.

Завдання проміжного контролю: модульна контрольна робота – складається з теоретичного питання, історико-літературного питання та практичного завдання:

Варіант №

1. Охарактеризуйте основні етапи історії російської літератури першої половини ХХ століття
2. Розвиток віршованої сатири (В.Маяковський, Д.Бедного, С.Маршак і ін.).
3. Розкрийте кризовий стан лірики в умовах радянської дійсності і його відображення в творчості А. Ахматової, Б. Пастернака, О. Мандельштама.

Кожен вид роботи фіксується у відповідній графі академічного журналу з обов'язковим позначенням виду роботи та дати проведення

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою	
	екзамен	залік
90-100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
51-69	задовільно	
26-50	незадовільно	не зараховано
1-25		

Результати навчання з освітніх компонентів оцінюються за 100-бальною шкалою (від 1 до 100) з переведенням в оцінку за традиційною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
Студент			

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89...70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять. Оцінювання роботи на практичних заняттях здійснюється за шкалою від «0» до «5».

**Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів
на семінарських (практичних) і лабораторних заняттях**

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та

	додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. *Критерії оцінювання індивідуальних завдань.* Індивідуальні завдання, виконані у вигляді доповіді, реферату, повідомлення, есе, аналітичного звіту, науково-художнього нарису, конспекту першоджерел – до 5 балів.

8.4. *Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.*

Оцінювання модульної контрольної роботи (МКР) здійснюється за шкалою:

від «0» до «30» – для дисциплін, викладання яких завершується заліком.

8.5. *Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.*

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Алешка Т.В. Русская литература первой половины XX века 1920-1950 - е годы: Пособие для иностранных студентов. / Т.В. Алешка - Мн.: БГУ., 2009. - 133 с. (PDF)

2. История русской литературы XX века. Первая половина. Personalia: учебник: В 2 кн./ Л.П. Егорова, А.А. Фокин, И.Н. Иванова и др.; под общ. ред. проф. Л.П. Егоровой. – 2-е изд., перераб. – М. : ФЛИНТА, 2014. URL: <http://www.alleng.ru/d/lit/lit357.htm>

3. История русской литературы XX века (20-90-е гг.). Основные имена. / Отв. Ред. С.И.Кормилов. – М.: МГУ, 1998.
4. Кременцов Л.П. Русская литература в XX веке. Обретения и утраты. Учебное пособие. М.: Флинта, 2011 (PDF)
5. Русская литература XX века. В 2 т. – Т. 1, 1920-1940-е гг. / Под ред. Л.П.Кременцова. – М.: Академия, 2002. – 496 с.
6. Русские писатели XX века: Учебное пособие по русской литературе XX века (1910 — 1950-х гг.) / Под ред. С. Я. Гончаровой-Грабовской. — Мн.: Изд. БГУ 2006 — 343 с.
7. Струве Г. Русская литература в изгнании. [Электронный ресурс]/ Глеб Струве – Режим доступа: http://www.vtoraya-literatura.com/publ_530.html

10.2. Допоміжні джерела

1. Бабич Д. Каждый может выйти из зала. Театрализация зла в произведениях Набокова. // Вопросы литературы, - 1999, - № 5, - с. 142-158.
2. Бельская Л. Л. Песенное слово: Поэтическое мастерство С. Есенина. – М.: Просвещение, 1990. – 144с.
3. Галинская И. Л. Криптография романа «Мастер и Маргарита» Михаила Булгакова. В кн.: Галинская И. Л. Загадки известных книг – М.: Наука, 1986 – с. 65-117
4. Давыдова Т. Т. Антижанры в творчестве Е. Замятина. // Вестник МГУ. Серия 9. Филология. – 1997. - № 3. – с. 9-19.
5. Ерофеев В. В. Русский метороман В. Набокова, или В поисках потерянного рая // 19 Вопросы литературы, – 1988, - № 8. С. 125-160.
6. Злочевская А. В. Эстетические новации Владимира Набокова в контексте традиций русской классической литературы // Вестник МГУ. Серия 9. Филология. – 1997, - № 4. – с. 9-20.
7. Линков В. Я. Мир и человек в творчестве Л. Толстого и И. Бунина. – М.: Изд-во МГУ, 1989, с. 90 – 170.
8. Соколов А. Г. Судьбы русской литературной эмиграции 1920-х годов. – М.: Изд-во МГУ, 1991. С. 184.
9. Эйхенбаум Б. О прозе. О поэзии. Сб. статей. – Л.: Художественная литература, 1986. – с. 374-439.

10.3. Интернет-ресурси

1. Библиотека Максима Мошкова <http://lib.ru/>
2. Библиотека Гумер. Литературоведение http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Literat/Index_Lit.php
3. История русской литературы XX века (20-90-е гг.). Основные имена. <http://lithub.me/book/238110/>
4. Великие люди <http://www.velchel.ru>
5. <http://philosofiya.ru>
6. <http://bunin.niv.ru>
7. <http://esenin.ru>
8. <http://vvnabokov.ru>
9. <http://v-mayakovsky.com>
10. <http://www.akhmatova.org> 11. <http://pasternak.niv.ru>